

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд

на тема:

МОДЕЛ ЗА ПОДГОТОВКА ПО БИОЛОГИЯ В ГЪРЦИЯ (ВТОРИ КЛАС НА ЛИЦЕЙ – РАЗДЕЛ „ХИМИЯ НА КЛЕТКАТА“)

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”,
област на висше образование: „Педагогически науки”,
професионално направление „педагогика на обучението по
биология”, шифър (1.3.)

Докторант: Василики Адамулла-Анастасиади

Рецензент: доц.д-р Снежана Борисова Томова – Биологически факултет на СУ
„Св. Климент Охридски”

Оценка на дисертационния труд

В количествено и структурно отношение представеният ми за рецензиране дисертационен труд напълно отговаря на изискванията за докторска дисертация.

Дисертационният труд е с общ обем от 244 страници, в които влизат: основен текст на разработката – в обем 160 страници и 9 приложения – в обем от 84 страници. Библиографската справка съдържа 152 литературни източници, от които на кирилица са 42, на латиница – 3, на гръцки - 39, а останалите са коректно отразени интернет източници. Прави впечатление, че г-жа В. Анастасиади е включила класическите автори (Блум, Майер, Виготски, Леонтиев и др.) в библиографията на гръцки език, което считам за достойнство на дисертацията, тъй като разработката има теоретико-приложна насоченост и ще може да бъде използвана от учителската колегия в Гърция. Основният текст е визуализиран с 34 фигури и снимки и 14 таблици.

Предложеният за рецензиране труд е структуриран във „Въведение” и пет глави, последователността на които отразява съдържателната логика в разработката: 1. Методологични основи на изследването; 2. Нормативно и

съдържателно регулиране на подготовката в средното училище в Гърция и България - опит за сравнителен анализ; 3. Професионално ориентиране и консултиране в Гърция и България; 4. Теориите за учене като технология за управление на процеса обучение; 5. Модел на подготовка по биология в Лицея (по избраните теми). Тези обособени в дисертационния труд структурни части могат да бъдат обединени в няколко съдържателни акцента: инструментариум на изследването с теоретичен анализ и обобщения за биологичната подготовка в Гърция; психологически теории за учене в контекста на педагогическите технологии; педагогическо моделиране и експериментирание на създадените модели.

В последната глава (6. Описание на експеримента и анализ на резултатите) докторантът представя обобщенията, изводите, приносите и препоръките за практиката. Моделите за управление на познавателната дейност на учениците са представени в деветте приложения, които са неразривна част от разработката.

Актуалност на темата

Дисертацията на г-жа В. Анастасиади е посветена на изключително актуална тема с голям изследователски ресурс – училището като социокултурна среда и важната му роля в осигуряване на качествена подготовка и развитие на младите хора, съобразно изискванията на бързо променящите се условия на обществената среда. Необходимостта от възпитаване и обучаване на съвременното поколение чрез нови образователни технологии, които да създават адекватни на промените мислещи и можещи хора е базата, на която докторантът извежда взаимоотношението „качество на крайния продукт – педагогическа технология за управление на процеса обучение“.

Методология на изследването

В дисертационния труд ясно са определени обекта, предмета на изследването, формулирана е хипотезата, набелязани са целите и задачите на изследване, с оглед на които са подбрани и съответните методи на изследването: теоретичен анализ и синтез, педагогическо моделиране,

педагогически експеримент и статистически методи за доказване на достоверността на резултатите.

Теоретичният анализ е изграден в няколко направления и илюстрира отлични изследователски умения за ориентиране в проблематиката, извеждане на обобщения и създаване на теоретични модели. Сравнена е нормативната база на подготовката в средното училище в Гърция и България – потърсено е общото и различното в двете образователни системи по отношение на биологическото образование в това число и биологичното съдържание по разработените теми. Управлението и регулирането на двете образователни системи е анализирано в структурен и съдържателен контекст. Докторантът акцентира върху професионалното ориентиране и консултиране в Гърция и България, като извежда тезата, че професионалното ориентиране на младите хора трябва да бъде насочено както към конкретна професия, така към интерпретирането на тази професия в полето на социално-икономическите реалности в контекста на кариерното развитие. Докторантът анализира и теориите за учене като формулира и основните мотиви за избора на дейностната теория за учене като технология за управление на процеса обучение по избраните теми. Методическите модели за управление на познавателната дейност по избраните теми са представени в два варианта. При първия вариант състоянието на входа на системата е определено както по отношение на биологичното съдържание, така и по отношение определяне на взаимоотношенията *“интереси- професия-работа- кариера”*. Резултатите от проведените проучвания пряко рефлексират върху програмата за управление, което е и един от основните приноси на докторанта. При втория вариант методическите модели по избраните теми са изградени изцяло в съответствие с препоръките, дадени в книгата за преподавателя в Лицея, но са подредени в структурните елементи на общия модел. Това дава възможност за сравнение между двата варианта и валидизира съдържателните обобщения на автора.

Проведеният педагогическият експеримент е коректно изведен и съобразен с основните опорни точки на дисертационния труд: професионалното ориентиране и технологичните особености на подготовката по биология в Лицея. Направеният от докторанта анализ на резултатите е обективен и структуриран по ясно формулирани критерии. Получените от експеримента резултати доказват ефективността на създадената и апробирана

методическа технология въз основа на избраната теория за учене. Направените изводи и очертаните приноси са формулирани правилно и обективно и са естествен резултат от цялостния дисертационен труд.

Основни приноси в дисертационния труд

Приемам направеното изследване като успешен опит за оптимизиране на обучението по биология с практическа насоченост за усъвършенстване на технологията на подготовка на учениците по природни науки. Изцяло съм съгласна с изведените от автора приноси в теоретичен и в приложен аспект, което е в подкрепа на теоретико-приложния характер на самото изследване. Конструираните модели за управление на познавателната дейност биха могли да се използват както като основа за други теми от биологичното съдържание, така и да бъдат внедрени в практиката на обучение по други учебни предмети от приро-математическия цикъл.

Оценка на автореферата и публикациите по темата

Авторефератът отговаря на изискванията за синтезирано и адекватно отразяване съдържанието на дисертационния труд. Представени са две авторски публикации по темата на дисертацията, които отразяват основните теоретични аспекти и резултати от изследването – те са публикувани в списание „*Биология, екология и биотехнология*” и в международното научно *on-line* списание „*Наука и технологии*”. В едната от представените публикации, на които се основава дисертационният труд, Василики Адамупла-Анастасиади е самостоятелен автор, а във втората тя е първи автор в съавторство с научния й ръководител проф. д-р Н. Цанова. Въз основа на това може да се твърди, че докторантът има съществен принос в осъществяване на извършените изследвания. Заслужава да се отбележи, че списание „*Биология, екология и биотехнология*”, макар и без импакт-фактор, беше най-авторитетното българско издание в областта на проблемите на преподаване по биология. *On-line* списанието „*Наука и технологии*” също е с много добър престиж сред специалистите по дидактика и образователни проблеми.

Заклучение

Предоставеният ми за рецензиране дисертационен труд на тема „*Модел за подготовка по биология в Гърция (втори клас на лицей – раздел „Химия на клетката“)* притежава безспорни изследователски резултати за теорията и практиката на обучението по биология. В дисертационния труд докторантът г-жа **Василики Адамулла-Анастасиади** е изложила обосновани мотиви за избора на изследователската тема, като този избор е защитен чрез изследвания на други автори. Методологическият инструментариум, който определя рамката на изследването и неговия ход е описан подробно, ясно и точно. Докторантът демонстрира умения за теоретичен анализ и синтез и извеждане на обективни обобщения, изхождайки от направения анализ. Докторантът явно притежава и умения за коректно провеждане на педагогическо изследване.

Дисертационният труд съдържа изискваните от Закона за развитието на академичния състав в Република България научно-приложни резултати, което ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд и да препоръчам на членовете на уважаемото Научно Жури да присъдят на г-жа **Василики Адамулла-Анастасиади** образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование „Педагогически науки“, професионално направление „педагогика на обучението по биология“, шифър (1.3.)

08.09.2013 г.

Рецензент:.....

(доц. д-р Сн. Томова)